

ØVELSE #3

AT MENE NOGET OG VÆRE UENIG MED NOGEN

Hvordan ved man, hvad man mener? Og hvad stiller man op med det, når man har fundet ud af det, og så møder nogle, der er uenige med en? Demokratiske møder og samtaler bygger på, at holdninger mødes og brydes. Derfor er det en vigtig – men ikke desto mindre også ret svær – disciplin at øve sig i.

Både når det kommer til at finde sin egen holdning i mylderet og til at stå fast på den og være uenig med andre uden at blive utryg, give op eller komme op at skændes.

OPVARMNING: TV-SHOW

- **Varighed:** ca. 1 time
- **Det skal deltagerne bruge:** Post-its, papir til noter, evt. cafeborde, der kan sættes op, så det ligner et rigtigt tv-studie
- **Hvor kan øvelsen laves:** I et almindeligt klasse-/mødelokale
- **Form:** Øvelsen forberedes i grupper og udføres i plenum. Til plenum-delen er der to deltagere, der udfører øvelsen, mens de øvrige kigger på. Vi anbefaler, at der er mindst tre runder.

SÅDAN GØR DU:

1. ØVELSE

Brainstorm på holdninger (10 minutter)

- Deltagerne får udleveret en masse post-its og brainstormer løs på holdninger og meninger – hjælp dem med at tænke ved at bede dem gøre sætningen "jeg mener, at ..." færdig.
- Alle post-its bliver hængt op på en tavle. Gennemgå dem sammen, og se, hvor der er ting, mange har skrevet, og ting, der stikker ud fra mængden. Alle meninger er legitime, og ingen skal afkræves et forsvar for deres mening lige her.

2. ØVELSE

Showtime!

Med holdningsbrainstorm på plads er I næsten klar til at gå i studiet. Men al god debat kræver forberedelse og både kandidater og publikum:

Udvælg holdninger, og opdel i grupper (5 minutter)

- Vælg tre (eller flere, afhængigt af, hvor mange runder I har tid til) post-its, der egner sig godt til debat. Det vigtigste er, at det er noget, man åbenlyst nemt kan være både enig og uenig i. Prøv at styre uden om emner, du ved er meget følsomme eller konfliktoptrappende i gruppen i forvejen. Vælg gerne noget, hvor de forskellige holdninger kan være sjove eller skøre.
- Del deltagerne i det antal grupper, du har brug for og mennesker til.

- Halvdelen af grupperne får hver en post-it og parres med en anden gruppe, der skal indtage det modsatte synspunkt. Det behøver ikke være et synspunkt, de selv har skrevet eller for den sags skyld er enige i.
- Hver gruppe vælger én, der skal "i fjernsynet". Resten af gruppen skal bakke op og hjælpe med research i forberedelsen.

FORBEREDELSE (20 MINUTTER)

Sammen forbereder gruppen:

- stikord til alle de gode argumenter. Målet er, at den, der skal i fjernsynet, skal kunne tale om deres emne i ét minut, diskutere det i tre minutter og kunne afslutte runden med sætningen; "Jeg mener, at ... fordi ...".
- ideer til, hvad modargumenterne kan være, så den, der skal i fjernsynet, er forberedt, når vedkommende møder dem.

Gruppen skal også udpege, hvem der skal debattere på vegne af gruppen.

TRE RUNDERS DEBAT Á 6 MINUTTER (20 MINUTTER)

Vi anbefaler tre runder, for at formatet får lov lige at falde på plads. Øvelsen kan dog sagtens laves i flere/færre runder, hvis det passer bedre med deltagerantallet.

Formatet er som følger:

- **Studievært (den, der faciliterer øvelsen):** "Velkommen til. I aften skal vi diskutere [emne], og jeg har to dygtige debattører med mig."
- **Intro:** Begge deltagere præsenterer på ét minut, hvad de mener og hvorfor (i alt 2 min.)
- **Debat, svar og forsvar:** Deltagerne diskuterer med hinanden, studieværten hjælper til, så de hver især får ordet (i alt 3 min.)
- **Outro:** Begge deltagere afslutter med at gentage deres vigtigste budskab på 30 sek. (hjælpesætning: "Jeg mener, at ... fordi ...") (i alt 1 min.)
- Publikum klapper, og studieværten runder af. Næste runde kan begynde.

Slut af med en fælles snak om, hvordan det var at mene noget og være uenige:

- Hvordan oplevede de, der var i fjernsynet, det?
- Hvordan oplevede de, der var publikum, det?
- Var det sjovt, grænseoverskridende, svært, kedeligt, lidt af det hele?
- Hvornår kan deltagerne se, at de kan bruge det, de har prøvet af?

ÆGTE TRÆNING

I AT MENE NOGET OG VÆRE UENIG MED NOGEN

Opvarmningen og tv-showet er designet til at tage toppen af det "farlige" ved at være uenige. Det er derfor, at deltagerne ikke selv vælger noget, og du, der faciliterer, har hånd i hanke med, hvad der når ind i "studiet".

Når I er klar til at tage skridtet videre, kan I teste formen af igen og igen. Denne gang med holdninger, som deltagerne selv formulerer og har forberedt sig på at debattere.

SÅDAN GØR DU:

- Bed deltagerne – gerne hjemmefra, men ellers sæt ca. 10 minutter af – om at gøre sætningen "jeg mener, at ... fordi ..." færdig og skrive det ned. De må gerne skrive mere end en ting, men det er vigtigt, at de mener det, der står på den, og at de er klar til at diskutere det med nogle, der er uenige.
- På skift fortæller alle, hvad de har skrevet. De skal ikke sige mere end det, der står på sedlen, og de andre skal ikke kommentere på det.
- Spørg, om der er nogen, der er uenig i noget af det, de har hørt, og sammensæt par, der kan diskutere med hinanden.
- Herefter kan I bruge formen fra tv-showet:
 - **Intro:** Begge deltagere præsenterer på ét minut, hvad de mener og hvorfor (i alt 2 min.).
 - **Debat, svar og forsvar:** Deltagerne diskuterer med hinanden, studieværten hjælper til, så de hver især får ordet (i alt 3 min.)
 - **Outro:** Begge deltagere afslutter med at gentage deres vigtigste budskab på 30 sek. (hjælpesætning: "Jeg mener at ... fordi ... ") (i alt 1 min.)
 - Publikum klapper, og studieværten runder af. Næste runde kan begynde.

- Tænk gerne over at starte i det små og ikke nødvendigvis tage de mest sprængfarlige emner først. Der skal lige være tid til at finde formen og træne den et par gange først. Når I har gjort det nogle gange, kan du lade dem kaste sig ud i de mere følsomme ting, hvor risikoen for konflikt er større.
- Når I har prøvet øvelsen et par gange, kan du foreslå deltagerne, at en i publikum filmer dem undervejs, så de selv kan se deres optræden igennem bagefter.

TIP:

Det må gerne være sjovt, og alle emnerne behøver ikke at være store, komplekse samfundsdagsordener.

Vi har mødt elever, der argumenterede meget stærkt for, at "lasagne er overvurderet, fordi burgere er meget lækrere" eller at "juleting i butikkerne burde være forbudt, fordi det ødelægger den gode stemning".

Det er lige så god træning til at starte med som alt muligt andet.

REFLEKSION:

Det at mene noget og være uenige på en respektfuld, nysgerrig og konfliktfri måde kan være rigtig svært. Især hvis det er emner, hvor der er mange følelser eller forskelle på spil. Hvis en debat går skævt, og du oplever, at det er ved at udvikle sig til en konflikt, og en eller begge deltagere går over grænsen for, hvad en demokratisk samtale kan bære, anbefaler vi, at du:

- afbryder debatten midlertidigt
- spørger ud i fællesskabet om, hvad de ser, der sker lige nu:
 - Hvordan synes I, debatten går?
 - Er det her en god demokratisk samtale?
 - Bliver der lyttet nysgerrigt og til at forstå? Eller sker der noget andet i stedet?
- lader deltagerne lytte til fællesskabets refleksioner og derefter spørger dem direkte:
 - Hvad oplever du, der sker lige her? Hvorfor tror du, at det sker?
 - Hvad sker der inden i dig lige i den her situation? Hvordan har du det?
 - Hvad er risikoen ved, at I gør, som I gør lige nu?
 - Er I klar til at genoptage debatten?
- sørger for, at debatten slutter på en ordentlig måde. Mind publikum om at klappe, og ros deltagerne for, at de kom igennem og skiftede kurs. Hvis du vurderer, at det er nødvendigt, kan du debriefe med de to alene efterfølgende, så resterne af en konflikt ikke bliver ladet tilbage.

Det er ikke farligt eller skadeligt, at en debat udvikler sig i retning af en konflikt. Sådan er det også meget ofte ude i virkeligheden. Det væsentlige er at stoppe op og give deltagerne plads til at reflektere over, hvorfor det sker, og hvordan de kan undgå det i fremtiden. Den demokratiske samtale er modsætningsfyldt og svær, og den ægte træning handler også om at være i og arbejde med det.